

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๙๘
วันศุกร์ ที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นายนครินทร์ สิงห์เสนา	โฆษกกรรมการ
๖. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	โฆษกกรรมการ
๗. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๘. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๙. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๑๐. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๑. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๒. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๓. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๔. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๕. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๖. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๗. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๘. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๙. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๒๐. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๑. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขาธิการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
๒. นายวราห์ เท่งพุ่ม	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถ ดวงวิชัย	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา
๒. ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภาเงิน	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาบุคลากร

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์
๒. นายเจษฎ์ โทณะวณิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้ออรอด
๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๕๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม
(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๙๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาความเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญเบื้องต้น

ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีการพิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะของภาคส่วนต่างๆ ต่อร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างเบื้องต้น) ในร่างมาตราต่างๆ ดังนี้

มาตรา ๑๓๗

“มาตรา ๑๓๗ ในการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องแสดงแหล่งที่มาและประมาณการรายได้ และผลสัมฤทธิ์ที่จะได้รับจากการจ่ายเงิน และความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาต่าง ๆ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ”

ประเด็นการพิจารณา

เมื่อคราวประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๙๕ วันอังคาร ที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมมีมติแก้ไขความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓๗ ในการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องแสดงแหล่งที่มาและประมาณการรายได้ และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจ่ายเงิน และความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาต่าง ๆ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ”

ประธานกรรมการกล่าวว่า สำนักงานประมาณมีความกังวลเกี่ยวกับการใช้คำว่า “ผลสัมฤทธิ์” ในร่างมาตรา ๑๓๗ ว่าอาจจะทำให้เกิดการฟ้องร้องขึ้นได้ จึงได้เสนอให้ใช้คำว่า “ประโยชน์” แทนคำว่า “ผลสัมฤทธิ์” ส่วนตัวเห็นว่า ควรเพิ่มความว่า “หรือประโยชน์” ต่อท้ายคำว่า “ผลสัมฤทธิ์” ความที่แก้ไขแล้ว เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓๗ ในการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องแสดงแหล่งที่มาและประมาณการรายได้ และผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจ่ายเงิน และความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาต่าง ๆ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๓๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓๗ ในการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องแสดงแหล่งที่มาและประมาณการรายได้ และผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจ่ายเงิน และความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาต่าง ๆ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ”

มาตรา ๑๓๘

“มาตรา ๑๓๘ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการมิได้ แต่อาจแปรญัตติ ในทางลดหรือตัดทอนรายการซึ่งมิใช่รายการตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินสงฆ์ใช้ต้นเงินกู้
- (๒) ดอกเบี้ยเงินกู้
- (๓) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

ในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือของคณะกรรมการธิการ การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย จะกระทำมิได้

ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสอง ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา และศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสอง ให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวเป็นอันสิ้นผล ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น แต่ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้กระทำการหรืออนุมัติให้กระทำการ หรือรู้ว่ามีมีการกระทำดังกล่าวแล้วแต่มิได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้อยู่ในที่ประชุมในขณะที่มีมติ และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบใช้เงินนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดรู้ว่าการดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ถ้าวินิจฉัยหรือจัดสรรงบประมาณที่มีลักษณะดังกล่าวโดยมิได้บันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือ ต้องรับผิดชอบใช้เงินนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ยร่วมกับผู้กระทำการตามวรรคสองด้วย ทั้งนี้ ตามจำนวนเงินงบประมาณที่ได้จ่ายไป

การเรียกเงินคืนตามวรรคสามหรือวรรคสี่ ให้กระทำได้ภายในยี่สิบปีนับแต่วันที่มีการจัดสรรงบประมาณนั้น”

ประเด็นการพิจารณา

เมื่อคราวประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๙๕ วันอังคาร ที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมมีมติแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓๙ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการมิได้ แต่อาจแปรญัตติในทางลดหรือตัดทอนรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) เงินสงฆ์ใช้ต้นเงินกู้

(๒) ดอกเบี้ยเงินกู้

(๓) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

ในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือของคณะกรรมการการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วน ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย จะกระทำมิได้

ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่าการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสอง ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา และศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสอง ให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวเป็นอันสิ้นผล ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น แต่ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้กระทำการหรืออนุมัติให้กระทำการ หรือรู้ว่าการกระทำดังกล่าวแล้วแต่มิได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้อยู่ในที่ประชุมในขณะที่มีมติ และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบใช้เงินนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดรู้ว่าการดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ถ้าจัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรงบประมาณที่มีลักษณะดังกล่าวโดยมิได้บันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือหรือทำหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ ต้องรับผิดชอบใช้เงินนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ยร่วมกับผู้กระทำการตามวรรคสองด้วย ทั้งนี้ ตามจำนวนเงินงบประมาณที่ได้จ่ายไป

การเรียกเงินคืนตามวรรคสามหรือวรรคสี่ ให้กระทำได้ภายในยี่สิบปีนับแต่วันที่มีการจัดสรรงบประมาณนั้น

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้รับแจ้งตามวรรคสี่ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการสอบสวนเป็นทางลับโดยพลัน หากเห็นว่ากรณีมีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการต่อไปตามวรรคสาม และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและศาลรัฐธรรมนูญหรือบุคคลใด จะเปิดเผยชื่อผู้แจ้งมิได้”

ประธานกรรมการเสนอตัดความในวรรคสี่ออก เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นพยานโดยไม่ไปช่วยผู้กระทำความผิดในการปกปิดความผิด

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ร่างมาตรา ๑๓๙ สะท้อนให้เห็นว่าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงควรคงความในวรรคสี่ไว้

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า ความในวรรคสี่อาจนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐได้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสี่ เป็นดังนี้ “เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดที่จัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามี การดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ถ้า ชนุัตหรือจัดสรรงบประมาณที่มีลักษณะดังที่กล่าวโดยมิได้บันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือ ตั้งหรือทำหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ ให้พ้นจากความรับผิดชอบ ใช้เงินแผ่นดินหรือทรัพย์สินของรัฐร่วมกับผู้กระทำความผิดตามวรรคสองด้วย ทั้งนี้ ตามที่สนทนารับฟัง ของประธานที่ได้ส่งไป”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๓๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓๙ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการมิได้ แต่อาจแปรญัตติในทางลดหรือตัดทอนรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินส่งใช้ต้นเงินกู้
- (๒) ดอกเบี้ยเงินกู้
- (๓) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

ในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือของคณะกรรมการธิการ การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการธิการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย จะกระทำมิได้

ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสอง ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา และศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน สิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสอง ให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวเป็นอันสิ้นผล ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น แต่ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้กระทำการหรืออนุมัติให้กระทำการ หรือรู้ว่ามี การกระทำดังกล่าวแล้วแต่มิได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรี

พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้อยู่ในที่ประชุมในขณะที่มีมติ และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดที่จัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่าการดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ถ้าขอขานหรือจัดสรรงบประมาณที่มีลักษณะดังที่ศาลได้ชี้ให้เห็นได้บันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือตั้งหรือทำหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ ให้พ้นจากความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ยร่วมทั้งผู้ทรงอำนาจตามวรรคสองด้วย ทั้งนี้ ตามวงเงินงบประมาณที่ได้ขอไป

การเรียกเงินคืนตามวรรคสามหรือวรรคสี่ ให้กระทำได้ภายในยี่สิบปีนับแต่วันที่มีการจัดสรรงบประมาณนั้น

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้รับแจ้งตามวรรคสี่ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการสอบสวนเป็นทางลับโดยพลัน หากเห็นว่ากรณีมีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการต่อไปตามวรรคสาม และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและศาลรัฐธรรมนูญหรือบุคคลใดจะเปิดเผยชื่อผู้แจ้งมิได้”

มาตรา ๕๐

“มาตรา ๕๐ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาภาคบังคับที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย

รัฐต้องดำเนินการหรือจัดให้มีการศึกษาก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง

รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาดูแลชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล และดำเนินการให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ”

ประเด็นการพิจารณา

เมื่อคราวประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๙๖ วันพุธ ที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้พิจารณาบททวนร่างมาตรา ๕๐ และมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๐ ตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อคราวประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๘๙ วันศุกร์ ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ดังนี้

“มาตรา ๕๐ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับที่อย่างมีคุณภาพซึ่งฟรีโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย

รัฐต้องดำเนินการหรือจัดให้มีการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพซึ่งฟรี

รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล **และดำเนินการเพื่อให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับทุนสนับสนุนค่าใช้จ่ายในทางการศึกษาตามความต้องการ** ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ในการดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสอง รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน”

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า นายไกรยส ภัทราวาท เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง จากคำว่า “เด็ก” เป็น “ประชาชน” เพื่อให้เกิดความครอบคลุม และเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๕๐ วรรคสอง จากคำว่า “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต...” เป็นคำว่า “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาเรียนรู้ตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาริเริ่มรู้ตลอดชีวิต...” เนื่องจากความว่า “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” เป็นคำที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดไว้ และความว่า “การศึกษาตลอดชีวิต” ไม่ใช่คำที่ใช้กันในวงการศึกษาระดับประเทศและระดับนานาชาติ

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ความในวรรคหนึ่งเป็นเรื่องการได้รับการศึกษาตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “เด็ก”

ประธานกรรมการกล่าวว่า การศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ได้บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๕๐ วรรคสองแล้ว และความว่า “การศึกษา” จะใช้กับระบบที่เป็นหลักสูตร ส่วนคำว่า “การเรียนรู้” จะไม่ใช้กับระบบที่เป็นหลักสูตรแต่เป็นการเน้นให้บุคคลใฝ่ใจเรียนรู้ ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้ง**ทุนการศึกษาส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต** และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล **และดำเนินการเพื่อให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับทุนสนับสนุนค่าใช้จ่ายในทางการศึกษาตามความต้องการ** ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ร่างมาตรา ๕๐ ควรบัญญัติเรื่องการเก็บภาษีเพื่อยกระดับการศึกษาของคนในชาติเพื่อให้ประชาชนสามารถยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความเป็นวรรคห้า ดังนี้ “ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาครูและการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยรัฐจัดสรรงบประมาณ หรือจัดให้มีการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษา หรือให้ผู้บริจาคเงินเข้ากองทุนได้รับประโยชน์จากการลดหย่อนภาษี ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

- มีกรรมการสอบถามว่า ในวรรคห้าที่เพิ่มขึ้นใหม่ ความว่า “หรือให้ผู้บริจาคเงินเข้ากองทุน” หมายความว่ารวมถึงทรัพย์สินอื่น ๆ เช่น ที่ดิน ด้วยหรือไม่

- ความในวรรคห้าที่เพิ่มขึ้นใหม่หากแก้ไขจากความว่า “จัดให้มีการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษา” เป็นความว่า “จัดให้มีการจัดสรรภาษีเพื่อการศึกษา” จะเหมาะสมกว่าหรือไม่

- การจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาสามารถแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ๑) การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะด้านการศึกษา (earmarked tax for education) ซึ่งจะเป็นการจัดเก็บภาษีรายได้จากส่วนอื่น ๆ แล้วนำมาจัดสรรรายได้บางส่วนให้กับการศึกษา และ ๒) การจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษา (tax for education) ซึ่งจะเป็นการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาโดยตรง

- ความในวรรคห้าที่เพิ่มขึ้นใหม่ควรตัดความว่า “...และการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาครูและการอื่นที่เกี่ยวกับการศึกษา...” ออก เพื่อไม่ให้เกิดการเบี่ยงเบนวัตถุประสงค์ในการนำงบประมาณจากกองทุนไปใช้เพื่อการใช้ เช่น สวัสดิการครู เป็นต้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระ โดยเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคห้าที่เพิ่มขึ้นใหม่ เป็นดังนี้ “ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และใช้ในการเสริมงบประมาณของรัฐเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเสริมสร้างการพัฒนาครูโดยรัฐจัดสรรงบประมาณหรือใช้กลไกในทางภาษีซึ่งรวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์สินเข้ากองทุนได้รับประโยชน์จากการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระ”

- มีกรรมการสอบถามว่า ความว่า “เสริมสร้างการพัฒนาครูโดยรัฐ” ตามความในวรรคห้าที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่นั้น หมายความว่ารวมถึงครูที่อยู่ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคห้าไม่ได้กำหนดให้มีการเสริมสร้างและพัฒนาครูโดยรัฐ เฉพาะครูที่สังกัดหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ ครูที่อยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้รับสิทธิตามที่บัญญัติในร่างมาตรานี้ด้วย สิ่งสำคัญของระบบการศึกษาของไทยที่ควรจะดำเนินการมากที่สุด คือ การทำให้โรงเรียนต่าง ๆ มีขีดความสามารถในการเรียนการสอนให้ใกล้เคียงกัน

นายธนวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า วัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ตามความในวรรคห้ากำหนดไว้ในลักษณะที่กว้างเกินไป อาจทำให้ผู้บริหารกองทุนดังกล่าวดำเนินการโดยไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของร่างมาตรานี้ จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ของกองทุนตามความในวรรคห้านี้ให้แคบลง เพื่อเป็นการกำหนดบังคับให้ผู้บริหารกองทุนต้องดำเนินการให้ตรงตามเจตนารมณ์ของคณะกรรมการที่ได้บัญญัติเพิ่มเติมความในวรรคห้านี้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ของกองทุนในวรรคห้าไว้แคบเกินไป อาจไม่เหมาะสม ทั้งนี้ การดำเนินการของกองทุนจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ขึ้นอยู่กับพิจารณา ร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคห้า เป็นดังนี้ “ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และใช้ในการเสริมงบประมาณของรัฐเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเสริมสร้างการพัฒนาครูโดยรัฐจัดสรรงบประมาณให้กองทุน หรือใช้กลไกในทางภาษีซึ่งรวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์สินเข้ากองทุนได้รับประโยชน์จากการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว”

- มีกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคห้าที่เพิ่มขึ้นใหม่นั้น ควรกำหนดเพิ่มเติมให้รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคห้าที่เพิ่มขึ้นใหม่ไม่ควรเพิ่มเติมให้รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาด้วยเนื่องจากคนที่จะได้ประโยชน์จากการเสริมสร้างและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาดังกล่าวจะไม่ใช่นักเรียนแต่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๐ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับที่อย่างมีคุณภาพพอสมควรทั้งที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย

รัฐต้องดำเนินการหรือจัดให้มีมหาวิทยาลัยที่สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สองจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่สิบสอง

รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งมหาวิทยาลัยส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล และดำเนินการให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับทุนสนับสนุนค่าใช้จ่ายในทุกระดับจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่สิบสอง ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ในการดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสอง รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน

ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และใช้ในการเสริมงบประมาณของรัฐเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเสริมสร้างการพัฒนาครูโดยรัฐจัดสรรงบประมาณให้กองทุน หรือใช้กลไกในทางภาษีซึ่งรวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์สินเข้ากองทุนได้รับประโยชน์จากการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว”

มาตรา ๑๗๓

“มาตรา ๑๗๓ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขต ซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา และหนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ในการนี้ รัฐสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง หากรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบ

ลักษณะ ประเภท และขอบเขตของหนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวางที่จะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยในกฎหมายต้องระบุให้ชัดเจน และต้องกำหนดวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการเยียวยาที่จำเป็นด้วย

เมื่อมีปัญหว่าหนังสือสัญญาใดเป็นกรณีตามวรรคสองหรือวรรคสามหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ”

ประเด็นการพิจารณา

นายนิติ สืบสิน โฆษกกรรมการ กล่าวว่า กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสามของร่างมาตรานี้ให้มีลักษณะใกล้เคียงกับความในมาตรา ๒๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า หนังสือสัญญาอื่นหมายถึงหนังสือสัญญาใดบ้าง เนื่องจากจะทำให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ ทั้งนี้ อาจนำความในร่างมาตรา ๒๖๔ ในบทเฉพาะกาลมาแก้ไขเพิ่มเติมในวรรคสามของร่างมาตรานี้ก็ได้

ประธานกรรมการเสนอตัดความในร่างมาตรา ๒๖๔ ออกทั้งมาตรา และเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสามของร่างมาตรา ๑๗๓ เป็นดังนี้

“ลักษณะ ประเภท และขอบเขตของหนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวางที่จะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยในกฎหมายต้องระบุให้ชัดเจน และต้องกำหนดวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการเยียวยาที่จำเป็นด้วย”

นายนิติ สืบสิน โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ความในวรรคสามควรคงเรื่องการเข้ามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนและการเยียวยาไว้ตามเดิม

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดเรื่องการเข้ามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนและการเยียวยาไว้ในวรรคสาม อาจทำให้เกิดอุปสรรคในการตรากฎหมายที่จะต้องมีการบัญญัติตามวรรคสาม ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๗๓ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขต ซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา และหนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ในการนี้ รัฐสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง หากรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบ

ลักษณะ ประเภท และขอบเขตของหนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวางที่จะต้องได้รับความเห็นชอบของ

รัฐสภาตามวรรคสอง ให้เขียนไปได้แก่หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี เขตศุลกากรร่วม หรือการให้ใช้
ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดหรือบางส่วนหรือ
หนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยในกฎหมายข้อนี้ให้ชัดแจ้ง และต้องกำหนดวิธีที่
ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในทางแสดงความคิดเห็นและทบทวนข้อที่สวเขินด้วย

ให้มีกฎหมายกำหนดวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและได้รับการ
เยียวยาที่จำเป็นอันเกิดจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาตามวรรคสามด้วย

เมื่อมีปัญหาว่าหนังสือสัญญาใดเป็นกรณีตามวรรคสองหรือวรรคสามหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้
ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้อ
รับคำขอ”

นายนิติ สืบเสณี โฆษกกรรมการ กล่าวว่า กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการ
ต่างประเทศ เสนอให้คณะกรรมการพิจารณาว่าการตัดคำว่า “หรือการค้าหรือการลงทุน” ในวรรคสาม
จะเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากคำว่า “เศรษฐกิจ” หมายความว่า “การค้าและการลงทุน” อยู่แล้ว

มีการถามว่า ในระหว่างที่ไม่มีกฎหมายกำหนดวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วม
ในการแสดงความคิดเห็นและได้รับการเยียวยาที่จำเป็นอันเกิดจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาการ
มีส่วนร่วมของประชาชนและการเยียวยาจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า แม้จะยังไม่มีกฎหมายดังกล่าว สิทธิของประชาชนที่รัฐธรรมนูญ
ได้รับรองไว้แล้วยังไม่ถูกระทบกระเทือน ในส่วนของความในวรรคสามนี้ เพื่อไม่ให้เกิดข้อโต้แย้งไม่ควร
ตัดคำว่า “การค้าและการลงทุน” ออก

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๗๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๗๓ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญา
สงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขต ซึ่งประเทศไทยมี
สิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออก
พระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา และหนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคง
ทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง ต้องได้รับความเห็นชอบของ
รัฐสภา ในการนี้ รัฐสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง หากรัฐสภา
พิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบ

สำหรับประเภท และขอบเขตของหนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทาง
เศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวางที่จะต้องได้รับความเห็นชอบของ
รัฐสภาตามวรรคสอง ให้เขียนไปได้แก่หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี เขตศุลกากรร่วม หรือการให้ใช้
ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดหรือบางส่วนหรือ
หนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยในกฎหมายข้อนี้ให้ชัดแจ้ง และต้องกำหนดวิธีที่
ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในทางแสดงความคิดเห็นและทบทวนข้อที่สวเขินด้วย

ให้มีกฎหมายกำหนดวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและได้รับการ
เยียวยาที่จำเป็นอันเกิดจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาตามวรรคสามด้วย

เมื่อมีปัญหาว่าหนังสือสัญญาใดเป็นกรณีตามวรรคสองหรือวรรคสามหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ”

๒. ตัดร่างมาตรา ๒๖๔ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๑๙๒

“มาตรา ๑๙๒ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองตามที่กฎหมายบัญญัติ ให้มีศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น

อำนาจศาลปกครองตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรอิสระซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญขององค์กรอิสระนั้น ๆ

การจัดตั้ง วิธีพิจารณาคดี และการดำเนินงานของศาลปกครองให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ศาลปกครองเสนอให้กำหนดเขตอำนาจของศาลปกครองให้ชัดเจนไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อป้องกันไม่ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเขตอำนาจของศาลปกครองได้โดยง่าย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรานี้กำหนดเขตอำนาจของศาลปกครองไว้ชัดเจนแล้วว่า มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ส่วนรายละเอียดของคดีปกครองนั้นจะเป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๙๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙๓

“มาตรา ๑๙๓ การบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับตุลาการศาลปกครอง ต้องมีความเป็นอิสระ และดำเนินการโดยคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองซึ่งประกอบด้วยประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธาน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นตุลาการในศาลปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นตุลาการในศาลปกครอง บรรดาที่ได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ศาลปกครองเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้โดยกำหนดให้มีกรรมการตุลาการศาลปกครองในแต่ละชั้นศาล ๆ ละสองคน

ประธานกรรมการสอบถามว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดสัดส่วนกรรมการตุลาการศาลปกครองไว้อย่างไร

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า มาตรา ๒๒๕ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดให้กรรมการตุลาการศาลปกครองประกอบด้วย ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธาน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเก้าคนซึ่งเป็นตุลาการในศาลปกครองและได้รับเลือกจากตุลาการในศาลปกครองด้วยตนเอง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับเลือกจากวุฒิสภาสองคน และจากรัฐมนตรีอีกหนึ่งคน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรานี้กำหนดไว้ในลักษณะเช่นเดียวกับความในมาตรา ๒๒๕ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่มีการเปลี่ยนแปลงให้ตุลาการศาลปกครองเป็นผู้เลือกกรรมการเองทั้งหมด ยกเว้นตำแหน่งประธาน ดังนั้น เสนอแก้ไขความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๙๓ การบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับตุลาการศาลปกครอง ต้องมีความเป็นอิสระ และดำเนินการโดยคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองซึ่งประกอบด้วยประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธาน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นตุลาการในศาลปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นตุลาการในศาลปกครองไม่เกินสองคน บรรดาที่ได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๙๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๙๓ การบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับตุลาการศาลปกครอง ต้องมีความเป็นอิสระ และดำเนินการโดยคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองซึ่งประกอบด้วยประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธาน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นตุลาการในศาลปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นตุลาการในศาลปกครองไม่เกินสองคน บรรดาที่ได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๑๙๕

“มาตรา ๑๙๕ ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้ว ไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสามคน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้ว ไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และมีผลงานทางวิชาการด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายมหาชนเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และมีผลงานทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์เป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน

ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกาตาม (๑) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ก็ได้

การนับระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหาแล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่าสองปีมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอให้นำบทบัญญัติในหมวด ๑๑ ศาลรัฐธรรมนูญไปกำหนดไว้ร่วมกับหมวด ๑๐ ศาล เช่นเดิม

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการได้พิจารณาและเห็นชอบให้แยกบทบัญญัติศาลรัฐธรรมนูญออกมาเป็นหมวดเฉพาะแยกออกจากหมวดศาลแล้ว จึงไม่ควรนำประเด็นดังกล่าวกลับมาพิจารณาอีก

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า สำนักงานอัยการสูงสุดเสนอให้ปรับปรุงความใน (๕) โดยให้แก้ไขเพิ่มเติมจากคำว่า “รองอัยการสูงสุด” เป็น “อธิบดีอัยการ” เพราะตำแหน่งอธิบดีอัยการเป็นตำแหน่งที่เทียบเท่าได้กับตำแหน่งอธิบดี และผู้ที่ดำรงตำแหน่งรองอัยการมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีจำนวนน้อยมาก

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความใน (๕) เหมาะสมแล้ว เพราะกำหนดให้ผู้ที่เข้ามาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องเป็นหรือเคยเป็นผู้บริหารระดับสูงของแต่ละองค์กร

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรตัดคำว่า “ดำรง” ใน (๕) ออก เพื่อให้ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีคุณสมบัติที่จะเข้ามาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความใน (๕) เป็นดังนี้ “ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือ ~~ดำรง~~ ตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง เสนอให้ลดจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามความใน (๑) ให้เหลือจำนวนสองคน และให้เพิ่มจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามความใน (๕) เพิ่มอีกหนึ่งคน เพื่อให้สัดส่วนระหว่างผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์มีจำนวนใกล้เคียงกัน

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความใน (๓) โดยให้ตัดคำว่า “ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายมหาชน” เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญจำเป็นต้องใช้ศาสตร์ในการวินิจฉัยหลากหลายสาขาจึงไม่ควรกำหนดไว้แต่เฉพาะด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายมหาชนเท่านั้น

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ที่ผ่านมายุติการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีที่มาจากศาลยุติธรรมและศาลปกครองนั้นมีจำนวนมากกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีที่มาจากองค์กรอื่นจึงทำให้มีการนำกระบวนการพิจารณาของฝ่ายตุลาการมาใช้ในศาลรัฐธรรมนูญ ทำให้การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญบางอย่างเอนเอียงไม่รอบรัด และการเขียนคำวินิจฉัยก็เป็นไปในรูปแบบศาลทำให้ชาวบ้านทั่วไปเข้าใจได้ยาก จึงควรกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีสัดส่วนจากองค์กรอื่นมากขึ้น

นายอัษฎร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ในการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจำเป็นต้องยึดพื้นฐานความรู้ทางด้านกฎหมายเป็นหลัก

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๙๕ ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน ~~สาม~~สองคน

(๒) ตูลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และมีผลงานทางวิชาการ**ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายมหาชน**เป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์**หรือรัฐประศาสนศาสตร์**ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และมีผลงานทางวิชาการ**ด้านรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์**เป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

“(๔/๑) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือ**ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด**มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน

ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกาตาม (๑) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ก็ได้

การนับระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหาแล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่าสองปีมิได้”

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- คุณสมบัติผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งตามร่างมาตรา ๑๙๕ (๑) และ (๒) ไม่จำเป็นจะต้องเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา หรือเป็นตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี เนื่องจากผู้พิพากษาศาลฎีกาใช้ระบบอาวุโส ดังนั้น ควรเปิดกว้างแม้จะเป็นผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการศาลปกครองสูงสุดตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยไม่ต้องเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาก็สามารถเข้ามาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้สูงขึ้น เนื่องจากมีเจตนารมณ์เพื่อให้ได้คนที่มีความรู้ความสามารถในลำดับต้นๆ ของศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุดเข้ามาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

- มีการแสดงความเห็นว่า เมื่อพิจารณาถึงหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่เพิ่มมากขึ้นตามร่างรัฐธรรมนูญนี้ เห็นควรให้มีการเพิ่มจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้มีจำนวนสิบเอ็ดคน และต้องมีการแก้ไขของคณะในการพิจารณาตามมาตรา ๒๐๖ ให้สอดคล้องกับองค์คณะที่เพิ่มขึ้น

- ควรเพิ่มจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากด้านเศรษฐศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์ เนื่องจากตามร่างมาตรา ๑๙๕ ได้มีการแก้ไขสัดส่วนของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากศาลฎีกา ซึ่งแต่เดิมกำหนดไว้สามคน และต่อมาที่ประชุมได้แก้ไขให้เหลือสองคน ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่มีจำนวนผู้พิพากษาศาลฎีกามากกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุด แต่กลับมีสัดส่วนที่สามารถเข้ามาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนสองคนเท่ากัน

- เมื่อพิจารณาจาก (๕) ของร่างมาตรา ๑๙๕ ที่คณะกรรมการเพิ่มหลักการขึ้นใหม่ จะเห็นได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้อัยการสูงสุดสามารถเข้ามาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ด้วย ซึ่งเป็นสัดส่วนที่มาจากสาขานิติศาสตร์อันเป็นการทดแทนสัดส่วนด้านนิติศาสตร์ที่มาจากศาลฎีกาแล้ว และหากที่ประชุมมีเจตนาจะให้มีส่วนทางด้านเศรษฐศาสตร์หรือด้านสังคมศาสตร์ก็สามารถแก้ไขเพิ่มเติม (๔/๑) ของร่างมาตรา ๑๙๕ ที่คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่ ให้มีส่วนของด้านเศรษฐศาสตร์หรือสังคมศาสตร์เพิ่มเติมได้

- คณะกรรมการควรตัด (๔/๑) ที่เพิ่มขึ้นใหม่ออก เนื่องจากเห็นว่าองค์ประกอบเดิมตามร่างมาตรา ๑๙๕ มีความเหมาะสมแล้ว

- ความใน (๕) ควรแก้ไขเป็นความว่า “ผู้ทรงคุณวุฒิสังคมศาสตร์...” เพื่อเป็นการเปิดกว้างและมีมิติที่หลากหลาย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การไม่กำหนดความว่า “สังคมศาสตร์” ไว้จะเป็นการเปิดกว้างมากกว่า ทำให้ผู้ที่มีความสามารถจากสาขาอื่นนอกจากสังคมศาสตร์สามารถได้รับการสรรหาได้ด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความใน (๔) ควรแก้ไขเพิ่มเติมเป็นความว่า “ผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์...” เนื่องจากผู้มีความรู้ทางสังคมศาสตร์เป็นผู้มีความรู้ทางรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ด้วย และเป็นการเปิดกว้างไม่จำกัดเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์เท่านั้น

- ความใน (๔) ควรคงไว้ตามร่างเดิม เนื่องจาก (๔) ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะวางระบบได้ จึงควรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์

- ควรตัดความว่า “ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายมหาชนเป็นที่ประจักษ์” ใน (๓) และความว่า “ด้านรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์” ใน (๕) ออก เพื่อไม่เป็นการจำกัดผลงานทางด้านวิชาการว่าต้องเป็นด้านใด คงไว้เฉพาะการต้องมีผลงานด้านวิชาการเป็นที่ประจักษ์เท่านั้น

- ควรลดจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใน (๕) ให้เหลือจำนวนหนึ่งคน และนำจำนวนหนึ่งคนดังกล่าวไปเพิ่มให้กับจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใน (๔) เพื่อไม่ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญส่วนมากมาจากหน่วยงานทางด้านกฎหมาย และเพื่อให้เกิดความหลากหลายซึ่งจะเป็นประโยชน์กับการพัฒนาศาลรัฐธรรมนูญในอนาคต

ประธานกรรมการกล่าวว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใน (๕) ไม่ได้เน้นถึงความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมายเท่านั้น แต่เน้นในเรื่องความรู้ความสามารถในการบริหาร จึงมีความหลากหลายไม่ได้เน้นแต่เฉพาะผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมาย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๙๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๙๕ ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสามคน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และมีผลงานทางวิชาการ**ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายมหาชน**เป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และมีผลงานทางวิชาการ**ด้านรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์**เป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน

ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกาตาม (๑) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ก็ได้

การนับระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหาแล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่าสองปีมิได้”

มาตรา ๑๙๖

“มาตรา ๑๙๖ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๑๙๕ แล้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบห้าปี
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใน (๒) จากเดิม “มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบห้าปี” เป็น “มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบ**ห้าปี**”

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบห้าปี เพื่อเปิดโอกาสให้มีผู้สนใจที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมากยิ่งขึ้น ในส่วนเรื่องสุขภาพนั้นก็ไม่น่าเป็นห่วง เพราะความใน (๕) กำหนดไว้แล้วว่าต้องมีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอให้ตัดความใน (๕) ออก เพราะไม่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจนแน่นอน

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการองค์กรอิสระ หากกำหนดให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากันทุกองค์กร อาจมีปัญหาในทางการเมืองได้ เนื่องจากวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการองค์กรอิสระ

จะสิ้นสุดพร้อมกัน และอาจเกิดช่องว่างที่ไม่เมืองครอิสระสามารถทำงานได้ ประกอบกับเป็นการเปิดโอกาสให้รัฐบาลในขณะนั้นแทรกแซงการแต่งตั้งหรือสรรหาบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระได้

- การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการองค์กรอิสระแต่ละองค์กร จะต้องพิจารณาถึงภารกิจของแต่ละองค์กร หากกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งเท่ากันทุกองค์กร อาจมีปัญหาในช่วงเปลี่ยนผ่านรัฐบาลได้ ซึ่งแต่ละองค์กรอิสระย่อมมีภารกิจพิเศษที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะวาระการดำรงตำแหน่งของศาลรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ให้มีวาระเก้าปี นั้น เป็นการนำหลักการมาจากนานาประเทศส่วนใหญ่ที่มีระบบศาลรัฐธรรมนูญซึ่งบัญญัติให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเก้าปี

- ควรบัญญัติกำหนดคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามร่างมาตรา ๑๙๖ (๒) โดยกำหนดให้มีอายุไม่เกินเจ็ดสิบปี

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไว้เจ็ดปี ต้องมีการกำหนดอายุของบุคคลที่จะเข้ามาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เสนอแก้ไขร่างมาตรา ๑๙๖ (๒) โดยให้ใช้คำว่า “(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่ถึงหกสิบแปดปีในวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา” กล่าวคือ ผู้ที่จะเข้ามาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องมีอายุไม่เกินหกสิบแปดปี ซึ่งเมื่อคำนวณกับระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งที่กำหนดไว้เจ็ดปีแล้ว บุคคลที่เข้ามาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในขณะที่มีอายุหกสิบแปดปีและจะหมดวาระการดำรงตำแหน่งเมื่อมีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๙๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๙๖ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๑๙๕ แล้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่ถึงหกสิบห้าปีถึงหกสิบแปดปีในวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

(๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

(๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

มาตรา ๑๙๗

“มาตรา ๑๙๗ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญหรือในองค์กรอิสระใด

(๒) ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๓ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) หรือ (๑๗)

(๓) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๔) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๕) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๖) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๗) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๘) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๙) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(๑๐) มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๙๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙๘

“มาตรา ๑๙๘ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรเป็นกรรมการ

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) บุคคลซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๙๖ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙๗ และไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญหรือในองค์กรอิสระใด และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระใด องค์กรละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือกรรมการสรรหาตาม (๔) มีไม่ครบไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัคร ผู้ได้รับการคัดเลือก หรือได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในการสรรหา ให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาสรรหาจากบุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วย แต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๑๙๘ (๔) โดยขอให้ตัดตอนต้นของ (๔) ความเป็นว่า “...ศาลรัฐธรรมนูญและ...” ออก เนื่องจากไม่ควรให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นคณะกรรมการสรรหาในการสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้กับองค์กรของตนเอง

สำหรับเหตุที่ไม่ได้บัญญัติให้ประธานวุฒิสภาเป็นกรรมการสรรหา ใน (๒) เนื่องจากวุฒิสภาเป็นผู้ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ดังนั้น จึงไม่ควรบัญญัติให้ประธานวุฒิสภาเป็นกรรมการสรรหา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๔๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๔๘ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) บุคคลซึ่ง ~~ศาลรัฐธรรมนูญ~~ ~~ของ~~ องค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติ ตามมาตรา ๑๔๖ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔๗ และไม่เป็นหรือเคยเป็น ผู้ดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญหรือในองค์กรอิสระใด และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระใด องค์กรละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือกรรมการสรรหาตาม (๔) มีไม่ครบไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัคร ผู้ได้รับการคัดเลือก หรือได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สิ้นสุด

ในการสรรหา ให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาสรรหาจากบุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วย แต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น”

มาตรา ๑๔๙

“มาตรา ๑๔๙ ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกรายใด ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกบุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป

เมื่อผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว ให้เลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ

ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๙๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๐๐

“มาตรา ๒๐๐ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๙๗ (๖) (๗) หรือ (๘) หรือยังประกอบวิชาชีพตาม (๙) อยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๑๙๗ (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) แล้ว ต่อประธานวุฒิสภา ภายในเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อแต่งตั้งตามมาตรา ๑๙๙ วรรคสี่ ในกรณีที่ไม่แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิ์ และให้ดำเนินการคัดเลือกหรือสรรหาใหม่”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๐๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๐๑

“มาตรา ๒๐๑ ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๙๙ ถ้ามีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหกคน ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาพทราบโดยไม่ต้องรอให้ได้ผู้ได้รับความเห็นชอบครบเก้าคน และเมื่อประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่ได้โดยให้ถือว่าศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่มีอยู่”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๐๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๐๒

“มาตรา ๒๐๒ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวาระการดำรงตำแหน่งเก้าปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในส่วนของวาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น จะเหมาะสมหรือไม่ที่จะกำหนดให้เหลือเพียงเจ็ดปี

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- การลดวาระการดำรงตำแหน่งลงเหลือเจ็ดปี อาจทำให้ผู้ที่สนใจจะเข้ามาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญน้อยลง

- องค์การอิสระตามร่างรัฐธรรมนูญนี้ควรมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละเจ็ดปีเท่ากันทุกองค์กร เพื่อลดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่าร่างรัฐธรรมนูญให้สิทธิพิเศษแก่ศาลรัฐธรรมนูญ โดยการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งที่นานกว่าองค์กรอิสระอื่น

- การพิจารณาการดำรงตำแหน่งของศาลรัฐธรรมนูญ ควรกำหนดให้แตกต่างจากองค์กรอิสระอื่น เนื่องจากการกำหนดคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไว้สูง ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญแล้วเห็นว่ามีค่าสำคัญมากในทางการเมือง กล่าวคือ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญบางเรื่องย่อมมีผลต่อการกระทำทางการเมืองโดยตรง ดังนั้น ควรกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของศาลรัฐธรรมนูญไว้เท่าปี ให้แตกต่างจากองค์กรอิสระอื่น

- ศาลรัฐธรรมนูญมิใช่องค์กรอิสระ แต่มีสถานะเป็นองค์กรศาล ดังนั้น จึงไม่ควรสร้างทัศนคติว่าศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรอิสระ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เหลือเจ็ดปี องค์การอิสระอื่นก็ต้องกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งเป็นเจ็ดปี ทุกองค์กรเช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญ

- มีการแสดงความเห็นว่า วาระการดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของนานาประเทศที่ใช้ระบบศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนใหญ่จะกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งไว้เท่าปี แต่จะมีที่มาแตกต่างจากศาลรัฐธรรมนูญของไทย โดยที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของต่างประเทศจะมีกลไกของอำนาจของสามฝ่าย กล่าวคือ มาจากผู้แทนของฝ่ายรัฐบาล วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้เสนอ ซึ่งเห็นได้ว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศมาจากตัวแทนของฝ่ายการเมือง และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ จะต้องไม่ทำให้ศาลรัฐธรรมนูญมีฐานะเป็นองค์กรอิสระ เนื่องจากต่างประเทศเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญมีฐานะเป็นองค์กรศาล ดังนั้น อาจจะกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เท่ากับองค์กรอิสระอื่นได้ แต่ต้องไม่ทำให้ศาลรัฐธรรมนูญมีฐานะเป็นองค์กรอิสระ

- ควรกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของศาลรัฐธรรมนูญไว้เจ็ดปี เนื่องจากหากกำหนดระยะเวลาไว้เท่าปี จะเป็นการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งที่นานเกินไป เมื่อพิจารณาถึงที่มาของศาลรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้มีที่มาจากพรรคการเมือง จึงควรเปิดโอกาสให้สามารถเปลี่ยนแปลงตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม และหากกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไว้เจ็ดปี น่าจะเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม

- เมื่อพิจารณาที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมาจากศาลยุติธรรม และศาลปกครองสูงสุด ประกอบกับการเกื้อหนุนอาชญากรรมจะกำหนดไว้เจ็ดสิบปี ดังนั้น หากเจตนารมณ์ของมีศาลรัฐธรรมนูญก็เพื่อต้องการที่จะจูงใจให้ได้คนที่มีความรู้และมีคุณภาพก็ควรกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งไว้เท่าปี

- ที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของไทยแตกต่างจากต่างประเทศ เนื่องจากประเทศไทยใช้ระบบการสรรหา ดังนั้น เมื่อใช้ระบบการสรรหาจึงไม่ควรผูกขาดกับวาระการดำรงตำแหน่งที่นานเกินไป

- เมื่อพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรที่มีแรงปะทะจากฝ่ายการเมืองเป็นอย่างมาก ประกอบกับกระบวนการการได้มาซึ่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม และการทำงานของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญยังมีลักษณะเป็นกรรมการมากกว่าเป็นองค์กรศาล ดังนั้น ควรกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งไว้เจ็ดปี น่าจะมีความเหมาะสม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๐๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐๒ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวาระการดำรงตำแหน่งห้าเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว”

มาตรา ๒๐๓

“มาตรา ๒๐๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๙๖ หรือมีลักษณะต้องห้ามตาม มาตรา ๑๙๗

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ศาลรัฐธรรมนูญมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๕) พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๓๑ วรรคสาม

ประธานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งลาออกจากตำแหน่ง ให้พ้นจากตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วย

ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใหม่แทน

ในกรณีที่มีปัญหาว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตาม (๑) หรือ (๓) หรือไม่ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๙๘ เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

การร้องขอ ผู้มีสิทธิร้องขอ การพิจารณา และการวินิจฉัยตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคห้า เป็นดังนี้ “...และการวินิจฉัยตามวรรคสามสี่” เนื่องจากเรื่องการวินิจฉัยเป็นเรื่องที่บัญญัติไว้ในวรรคสี่ไม่ใช่วรรคสาม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๐๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๙๖ หรือมีลักษณะต้องห้ามตาม มาตรา ๑๙๗

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ศาลรัฐธรรมนูญมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๕) พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๓๑ วรรคสาม

ประธานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งลาออกจากตำแหน่ง ให้พ้นจากตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วย

ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใหม่แทน

ในกรณีที่มีปัญหาว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตาม (๑) หรือ (๓) หรือไม่ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๔๘ เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

การร้องขอ ผู้มีสิทธิร้องขอ การพิจารณา และการวินิจฉัยตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

มาตรา ๒๐๔

“มาตรา ๒๐๔ ในระหว่างที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับ กรณีมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึงหกคน”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบมาตรา ๒๐๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๐๕

“มาตรา ๒๐๕ ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย หรือร่างกฎหมาย

(๒) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

(๓) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ให้นำมาตรา ๑๘๓ มาตรา ๑๘๕ มาตรา ๑๘๖ และมาตรา ๑๘๘ มาใช้บังคับแก่ศาลรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการสอบถามว่า หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย หรือร่างกฎหมายแล้ว ควรจะมีหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัยการกระทำด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัยการกระทำด้วยหรือไม่ คณะกรรมการได้บัญญัติไว้แล้วใน (๓) คือหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบมาตรา ๒๐๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๐๖

“มาตรา ๒๐๖ องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าห้าคน

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก เสียงข้างมากในที่นี้หมายความว่าอย่างไร ยกตัวอย่างเช่น กรณีวินิจฉัยว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยหรือไม่ หากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีทั้งผู้ที่เห็นว่ามีอำนาจวินิจฉัย มีผู้ที่เห็นว่าไม่มีอำนาจวินิจฉัย และมีผู้งดออกเสียง จะนับรวมผู้งดออกเสียงว่าเป็นผู้ที่เห็นว่าไม่มีอำนาจวินิจฉัยด้วยได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า เสียงข้างมากในที่นี้หมายความว่าถึงคะแนนเสียงข้างมากปกติ (simple majority) หากมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสิบสองคน มีผู้เห็นว่ามีอำนาจวินิจฉัยสองคน มีผู้ที่เห็นว่าไม่มีอำนาจวินิจฉัยหนึ่งคน และมีผู้งดออกเสียงเก้าคน มติของศาลรัฐธรรมนูญคือมีอำนาจวินิจฉัย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดวิธีการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ว่าในการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยเป็นประเด็น โดยพิจารณาตามลำดับ และต้องพิจารณาทุกประเด็น เพื่อป้องกันการเลือกพิจารณาเฉพาะบางประเด็น นอกจากนี้ การกำหนดประเด็นในการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต้องมีการระบุให้แน่ชัดถึงจำนวนประเด็นและประเด็นดังกล่าวต้องได้รับการรับรองจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดโดยมีมติเป็นเอกฉันท์ เพื่อไม่ให้เกิดการตั้งประเด็นที่อาจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้

- ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญควรต้องออกเสียงในการพิจารณาวินิจฉัยทุกครั้ง ไม่ควรให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญงดออกเสียง หรือเลือกไม่วินิจฉัยในบางประเด็นได้ เพื่อให้สอดคล้องกับการพิจารณาของศาลยุติธรรม

ประธานกรรมการกล่าวว่า ให้นำไปกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญว่าหากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ทำหน้าที่ ไม่ลงคะแนนเสียงโดยการงดออกเสียง หรือไม่วินิจฉัยในบางประเด็น ต้องพ้นจากตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดไว้ในกฎหมายว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ไม่ทำคำตัดสิน เป็นการละเว้นไม่ปฏิบัติหน้าที่ควรต้องมีความผิดทางอาญา เพื่อป้องกันการมีประโยชน์ได้เสีย ทั้งนี้ หมายรวมถึงกรรมการขององค์กรอิสระทุกองค์กรที่ต้องมีการลงมติดด้วย

- องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีจำนวนเก้าคน แต่หากในการพิจารณาเรื่องหนึ่งเรื่องใดมีเหตุให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่พิจารณามีจำนวนเหลือเพียงห้าคน ถึงแม้จะนับได้ว่าครบองค์ประชุมสามารถทำการพิจารณาวินิจฉัยได้ แต่เสียงข้างมากก็มีเพียงสามเสียง ซึ่งเมื่อเทียบกับจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเก้าคน เป็นคะแนนเสียงเพียงหนึ่งในสามอาจทำให้เกิดปัญหาเรื่องการยอมรับผลการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาความในร่างมาตรา ๒๐๖ ไว้ก่อน

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันจันทร์ ที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๘.๑๐ นาฬิกา

นางสาววรินทร์พร ปณิธานธรรม

วิทยากรชำนาญการ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรชำนาญการ

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง

นิติกรชำนาญการ

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมาธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์